

Андрій КУЗЬМЕНКО,
*Надзвичайний і Повноважний Посол
України в Державі Катар*

УКРАЇНА ТА КАТАР: ПЕРСПЕКТИВИ ЗМІЦНЕННЯ ВЗАЄМОВИГІДНОГО ПАРТНЕРСТВА

Регіон Затоки украй важливий і багатонадійний для України з огляду на широкі можливості й обопільний потенціал передусім економічної та інвестиційної співпраці. А Катар – надійний і надзвичайно перспективний партнер України в зазначеному регіоні. Це потужний і впливовий регіональний гравець, авторитетний учасник провідних інтеграційних об'єднань, який має величезні поклади стратегічних природних ресурсів і колосальний фінансово-інвестиційний потенціал.

У 2020 році Україна й Держава Катар відзначили 27-му річницю встановлення дипломатичних відносин. За цей доволі короткий історичний період країнам удалося побудувати по-справжньому міцні партнерські взаємини на принципах довіри, дружби та взаємоповаги.

Хотів би зазначити, що, прибувши до Дохи в лютому 2020 року для виконання завдань із поглиблення українсько-катарської співпраці, які переді мною поставило керівництво України, я одразу відчув доброзичливе й поважне ставлення до нашої держави. Україну справді сприймають у Катарі як дружню державу та партнерку.

Із самого початку російської агресії проти нашої країни у 2014 році Держава Катар посіла принципову, тверду й незмінну позицію щодо підтримки суверенітету й територіальної цілісності України. Ми щиро вдячні владі Катару за таку підтримку, яку вона неодноразово артикулювала в межах діяльності міжнародних організацій, сприяючи українським ініціативам із принципово важливих для нашої держави питань.

Звичайно, істотного імпульсу розвитку двосторонньої співпраці надало обопільне відкриття дипломатичних місій у Києві та Досі впродовж

Церемонія вручення копій Вірчих грамот новопризначеного Надзвичайного та Повноважного Посла України в Державі Катар Андрія Кузьменка Державному міністрові в закордонних справах Катару Солтану Аль Мрейхі (Доха, 13 лютого 2020 р.)

Newly appointed Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of Ukraine to the State of Qatar Andrii Kuzmenko presents copies of Credentials to State Minister for Foreign Affairs of the State of Qatar Soltan Al Muraikhi (Doha, 13 February 2020).

2012–2013 років. Відтоді країни суттєво поживали як політичний діалог на високому рівні, так і торговельно-економічну співпрацю. Невпинно зростає взаємна зацікавленість у розвитку всього спектра двосторонньої взаємодії.

У період із 2011 до 2020 року між країнами тривав доволі активний обмін візитами високого та найвищого рівнів, зокрема було організовано три офіційних візити на рівні глав держав, один на рівні глави уряду й два візити на рівні глави МЗС. Десятки двосторонніх візитів здійснили профільні міністри України й Катару. Нині ми працюємо над проведенням офіційного візиту до України Еміра Катару шейха Таміма бін Хамада Аль Тані, що має стати важливим етапом розвитку українсько-катарських відносин.

Безумовно, жвава динаміка політичного діалогу між урядами обох держав є чудовим плацдармом для поглиблення всього спектра взаємовідносин; важливим компонентом, що спонукає ділові кола обох країн до започаткування співпраці, і, врешті-решт, потужним імпульсом для обох народів відкрити для себе туристичний потенціал як України, так і Катару.

Завдяки зусиллям дипломатичної служби України спільно з катарськими партнерами впродовж останніх років удалося досягти вагомих практичних успіхів у розбудові українсько-катарських відносин, що відчули на собі громадяни обох країн.

Переговори між п'ятим Президентом України Петром Порошенком та Еміром Катару шейхом Тамімом бін Хамадом Аль Тані (Доха, 20 березня 2018 р.)

Negotiations between the fifth President of Ukraine Petro Poroshenko and Emir of Qatar Sheikh Tamim bin Hamad Al Thani (Doha, 20 March 2018)

Насамперед хотів би виокремити: започаткування регулярних прямих пасажирських авіарейсів між Дохою та Києвом, які здійснює одна з найкращих авіакомпаній світу «Qatar Airways»; лібералізацію авіасполучення між двома країнами; запровадження безвізового режиму поїздок для громадян обох країн; стабільне щорічне зростання показників двостороннього товарообігу; суттєве розширення договірно-правової бази двосторонніх відносин.

Започаткування прямого авіасполучення й безвізового режиму між Україною та Катаром зробило обидві держави значно ближчими одна до одної. Приємно, що нині українсько-катарські відносини динамічно розвиваються не лише на державному рівні, а й на міжлюдському. Катар користується дедалі більшою популярністю поміж українських туристів. На підтвердження цього хотів би навести такі цифри: у 2017 році Катар відвідало трохи понад 7 тисяч українців, у 2018 році – близько 15 тисяч, а у 2019 році це зробили вже 22 596 громадян України. Також у Катарі працює багато висококваліфікованих українських спеціалістів, зокрема лікарів, інженерів, тренерів із різних видів спорту. Чимало українців у Катарі зайняті у сфері послуг.

Я також радий, що дедалі більше підданих Держави Катар розглядають Україну як привабливу локацію для відпочинку й оздоровлення, започаткування бізнесу чи реалізації інвестиційних проєктів.

Важливою компонентою наших відносин із Державою Катар є торговельно-економічна співпраця.

Незважаючи на те, що абсолютні показники торговельно-економічної взаємодії між Україною та Катаром поки не дуже високі, зрештою мені приємно констатувати їх стабільне щорічне збільшення. За результатами 2019 року загальний обсяг зовнішньої торгівлі між Україною та Державою Катар сягнув рекордних показників за всю історію дипломатичних відносин і становив 90 млн дол. США.

На моє переконання, нинішні обсяги торгівлі між Україною та Катаром не відповідають наявному в обох сторін потенціалу, тому ми й далі активно працюємо над поглибленням цієї взаємодії. Маємо чималі перспективи активізації співпраці передусім у таких галузях, як енергетика, інфраструктура, сільське господарство, туризм тощо. Цьому має сприяти й такий важливий, на мою думку, механізм розвитку співпраці, як спільна міжурядова Спільна українсько-катарська комісія з економічного, торговельного та технічного співробітництва, яку створили 2018 року. Проведення її другого засідання було заплановано на поточний рік у Києві, утім відтерміновано на 2021-й, ураховуючи пандемію коронавірусу.

Узагалі 2020 рік, відповідно до напрацьованих планів, мав виявитися надзвичайно насиченим різними масштабними двосторонніми заходами. Водночас нові реалії, які спричинила пандемія COVID-19, внесли свої корективи. З урахуванням епідеміологічної ситуації в обох країнах, чимало заходів і подій довелося відтермінувати. Проте сподіваємося на якнайшвидше подолання пандемії, що стала справжнім випробуванням для всього світу.

До речі, у цьому контексті хотів би окремо наголосити на допомозі, яку Держава Катар надала Україні під час пандемії.

У травні 2020 року наші катарські партнери доставили до України гуманітарний вантаж із загальною вагою майже 9 тонн – для допомоги українським лікарям, які перебувають на передовій боротьби з пандемією.

Як то кажуть, друга пізнаєш при лихій годині. А такий крок керівництва Держави Катар є ознакою справжньої дружби та демонструє відданість духу партнерства й взаємодопомоги.

Окрім цього, в умовах глобальної пандемії катарські друзі дуже допомогли нам під час евакуації на Батьківщину громадян України як із Катару, так і з деяких дуже віддалених куточків світу. І за це я хотів би також окремо їм подякувати.

Повертаючись до перспектив розвитку торгівлі між двома країнами, хотів би зазначити, що однією з найважливіших царин українсько-катарської економічної взаємодії є сільськогосподарська галузь, яка здатна стати рушієм розвитку всього комплексу двосторонніх відносин.

Україні, як одній із провідних світових експортерок продукції агропромислового комплексу, є що запропонувати Державі Катар, котра приділяє пріоритетну увагу власній продовольчій безпеці.

Ми невпинно працюємо над збільшенням українського експорту до Катару. Водночас, в умовах високої конкуренції на катарському внутрішньому ринку, ще й доволі невеликому за обсягом, успіхи в цій галузі здебільшого залежать від активної позиції безпосередньо українських виробників та експортерів.

Вийти на катарський ринок можливо лише за умови наполегливої роботи українських компаній. Підготовка якісних презентацій української продукції, участь у спеціалізованих виставкових заходах, визначення оптимальної логістики до Катару – усе це дуже важливо. Зі свого боку, дипломатична служба України завжди готова й надалі всебічно сприяти в просуванні інтересів українських експортерів на зовнішні ринки.

Співпраця з Катаром у галузі енергетики може відіграти важливу роль у диверсифікації джерел енергопостачання й гарантуванні енергетичної безпеки України, адже Катар є найбільшим у світі виробником та експортером скрапленого природного газу. Останнім часом обидві держави активно сприяли предметному експертному вивченню можливостей започаткування поставок катарського скрапленого газу до України. Питання є особливо актуальним, з одного боку, на тлі реалізації катарської стратегії щодо істотного збільшення власних експортних потужностей та, відповідно, прагнення віднайти нові ринки збуту свого СПГ, а з іншого – у контексті гібридної війни РФ проти нашої держави, зняряддя якої є, серед іншого, енергоносії.

Цікавою також може стати співпраця в галузі інфраструктури, а також у сфері вітряної та сонячної енергетики, де Україна має значний виробничий і науково-технічний потенціал.

Катар утілює амбітні й масштабні внутрішньодержавні проекти, зокрема в контексті підготовки до проведення Чемпіонату світу з футболу 2022 року й у межах імплементації стратегічної програми розвитку країни «Національне бачення 2030».

На реалізацію зазначених проектів до 2030 року Катар планує витратити понад 200 мільярдів доларів США.

У цьому контексті перспективними напрямками розширення українського експорту до Катару є експорт будівельних матеріалів і послуг, наприклад, робіт із будівництва й оснащення доріг, готелів, спортивних об'єктів, що їх виконуватимуть українські компанії.

Ми невпинно й активно працюємо над тим, щоби сприяти залученню українських підприємств до створення інфраструктурних об'єктів на території Держави Катар. Водночас треба розуміти, що міжнародна конкуренція в цій галузі надзвичайно жорстка.

З іншого боку, катарські інвестори щодень дужче цікавляться інфраструктурною галуззю України.

Прекрасним прикладом у цьому контексті стала участь, а згодом і перемога катарської компанії «QTerminals» у тендері на концесію морського порту «Ольвія» (Миколаїв). Про результати концесійного конкурсу було оголошено на початку 2020 року, а вже 20 серпня 2020 року українська та катарська сторони підписали відповідну концесійну угоду. Катарці планують упродовж наступних п'яти років інвестувати 3,4 млрд грн у розвиток українського порту та його інфраструктури, і це стане однією з найбільших прямих іноземних інвестицій у портову галузь України за всю історію незалежності. Такий результат – наслідок системних заходів щодо налагодження інвестиційної співпраці між Україною та Державою Катар, яка є важливим напрямом поглиблення українсько-катарських взаємин.

Як я вже зазначав, Катар має потужний фінансово-інвестиційний потенціал. Зокрема, його основний інвестиційний державний фонд – Катарська інвестиційна адміністрація – за обсягом своїх активів належить до першої десятки найбільших суверенних інвестиційних фондів світу.

Уважаю, що на сьогодні вже забезпечено необхідні передумови для реального пошуків двосторонньої взаємодії з катарськими партнерами в галузі інвестицій. Для цього також створено відповідні нормативно-правові механізми. Зокрема, у 2019 році набули чинності Угода між Урядом України та Урядом Держави Катар про сприяння та взаємний захист інвестицій, а також Угода між Урядом України та Урядом Держави Катар про уникнення подвійного оподаткування та запобігання податковим ухиленням стосовно податків на доходи.

Убачаємо великі перспективи в залученні катарських інвесторів до приватизації промислових, інфраструктурних і туристично-рекреаційних об'єктів України, спільному втіленні інвестпроектів у галузях сільського господарства, енергетики, суднобудування, літакобудування, модернізування морських портів тощо.

Звісно, ще є багато напрямів співпраці, над активізацією яких ми нині працюємо: культура, освіта, наука, спорт, туризм, військово-технічна взаємодія, сфера безпеки.

Розвиток міждержавних відносин – непростий і тривалий процес. Це не лише політика, а й щоденна кропітка праця, спрямована на розв'язання прикладних питань.

Держава Катар – вельми цікава й перспективна для нас країна, яка демонструє реальну готовність інтенсифікувати співпрацю з Україною. Ми маємо чимало спільних планів щодо розвитку наших відносин.

Тож продовжуймо наполегливо працювати й рухатися вперед, до зміцнення дружби й партнерства, та врешті побудуймо краще майбутнє!